

Nåsvargen

DEC. 1997 □ NÅS HEMBYGDSFÖRENING □ PRIS 30 KRONOR

EN PAUS I SKOGSARBETET VID IGELTJÄRN 1953
FR.V. TIDSSTUDIEMAN FRÅN JÄRNA LENNART J., KNIP-NILS S.,
BAJER-ERIK L., GROF-GUNNAR N., KNIP-FREDRIK S., HALVAR-
ANDERS A., BAJER-SVEN L., FOTO:HED-GUNNAR.

ANDRA SIDANS VARGTJUT !

Vi har i Nåsvargen skrivit om det rimliga i att skyltarna med de svenska namnen på finnmarksbyarna skall kompletteras med namnen som finnarna en gång själva använde. Det är verkligen mycket glädjande att Bertil Andersson efter samråd med bl.a. kulturchefen Ingvar Björk har för avsikt att i ALU-regi förverkliga idén.

Intresset för nåsmål tycks vara i stigande. Nall Lasse, Nall Lars-Göran Andersson har lagt ner ett stort arbete och initierat samarbete med entusiaster från åtskilliga dalasocknar. Mycket tyder på att hans och andras insatser kommer att bära frukt.

Swedish Christian Study Centre i Jerusalem har sänt fyra stora lådor med drygt ett hundratal av Erik Matssons bilder, foton, snyggt inramade. Frakten har bekostats av Ingmarspelen och Svenska Institutet. Hembygdsföreningen skall förvalta gåvan. Vi är verkligen mycket tacksamma.

Föreningen har inköpt kopior av ett flertal kartor med anknytning till Nås och vars original finns på lantmäteriet i Falun. Det är verkligen intressant att vi nu kan studera hur bebyggelsen tedde sig vid storskiftet 1803-06 både framme i samhället och borta i fåbodarna.

Vi kan som exempel nämna, att i en fåbod, Sälriset (Lokhålet räknades dit), fanns det mer än 70 byggnader. De allra flesta är nu borta - och det är verkligen inte lätt att hitta ens spåren efter många. Fåboddar köptes upp av bolag, som knappast var intresserade av fåboddar eller fåbodkultur med desto mera ville ha tillhörande skog.

Här har vi ett intressant objekt för en studiegrupp: ta på ort och ställe reda på var husen fanns. Se på de många stengårdsgårdarna som visar vilken möda, vilket ofantligt arbete man lade ner för att få ett litet stycke åkermark för att få föda åt den växande befolkningen.

Framme i socknen har de flesta stengårdsgårdar hamnat i älven för att minska vattnets erosion. Ett av de få undantagen är inramningen av ängen i Kallberget. Det är ett monument över det idoga arbetet, värt att beskåda!

Men annat har också försvunnit. Under andra världskriget sågades en mängd hölador upp till ved. De återstående försvann nästan alla i samband med arronderingen. Den grova storskogen är också praktiskt taget borta. Monokulturen inom åker- och skogsbruk har varit bidragande till att fågellivet katastrofalt minskat. I stället har vi fått en invasion av kanadagäss.

Men kvar finns något, som är av mycket stort värde för alla, som är intresserade av gångna tider. 1902 kom en förordning om att äldre kyrkoarkivalier i Sverige skulle samlas i landsarkiven. Ett femtiotal församlingar gavs dock dispens från detta, för Nås del genom en skrivelse från ecklesiastikdepartementet den 30 april 1909. Nu finns här ett utomordentligt rikt material: skrivelse från 1571 och framåt, Kungl. Maj:ts skrivelser från Karl IX och framåt, uppgifter om skolbarn från c 1700 och framåt - långt innan förordningen om allmän skola kom 1842. Och detaljerade uppgifter om befolkningen: födelse, giftermål, barn, död, bytillhörighet och mycket, mycket annat.

Nås hemslöjdsförening **efterlyser** bilder, kort på flerfärgsvirkning, nåsvirkning såsom hjärtvärmare, mössor, vantar, hängslan. Och har du någon virkning som föreningen får studera, är det ännu bättre. Kontakta Greta Matsson, tel 0281-30068.

Det är bistra ekonomiska tider för Sverige. Så mycket mera glädjande är det då att det blir liv i vägverkets lokaler, som stått tomma en längre tid. Där finns nu däckservice, bilverkstad, åkeri och digital karthantering. Och en stor väghyvel i garaget ! Postens tidigare lokaler har också stått öde. Där jobbar man nu inom laserområdet. Bra !

Två av tidigare medarbetare i Nåsvargen, Storstens Kari och Robert Blixt, har gått bort. De var fina, minnesgoda berättare och vi lyser frid över deras minne.

Jont-Nilses Åke

Fotot på Robert Blixt förmodligen från luftbevakningen i Heden under andra världskriget

1915-1916 GJORDE ARTILLERIST 76 BLIXT
SIN MILITÄRTJÄNSTGÖRING VID 3:DJE
BATTERIET A 9 I STOCKHOLM.

Sin fritid fördrev han bl. a. med att skriva ned visor och
schlagars i två anteckningsböcker ur vilka vi plockat denna.

FOTOGENVISAN

1

Jag vill sjunga med högan röst
om våran fotogen,
och sjunga glad i kulan höst
om fotogen så ren.
Vad är det nu som renar den ?
Jo det är salt min vän.
Tralilalala, tralilalala, la
ja det var bra hurra!

3.

Om lampans veke sväller opp
lägg salt i oljan då.
Om os och rök försör din kropp
då oljan saltas må!
Tre gånger dryg den oljan är,
den rakt mot rikdom bär
Refr.

2.

Man köper vanlig fotogen
och uti lampan slår
en tesked salt läggs uti den
strax bättre ljus man får
och oljus, klar blir som kristall
si där är lärdom all.
Refr.

4.

Så låt oss lampan tända på
och se dess klara sken
så ljust, så ljust det kan ni få
lägg salt i fotogen
Kungörelsen, tag den i akt!
Följ rådet som är sagt !
Tralilalala, tralilalala la
Ja de va bra hurra !!

Stockholm den 25 maj 1916
Robert Blixt

VI UTVECKLAR, TILLVERKAR OCH SÄLJER LADDNINGSAGGREGAT FÖR RULLSTOLAR OCH STÄDMASKINER

 Swede
electronics

TEL 0281-30400
FAX 30666

Julevangeliet

AV NALL-LASSE

PÅ NÅSMÅL OCH MED HANS SPECIELLA STAVNING.

- Ô hä hännd sä ve ho tia, att frå cäjjsâr Agusstus utjekk ett bô, att hel väla skull skattskrevâs.
2. Dätta va ho fôsst skattskrevninja, ô ho hölls då Kvirinius va länshövvdiñ ivir Siriên.
3. Då fäläs ällê hôr fôr sä tä sänn sta, fôr tä lätt skattskrev sä.
4. Sô jol ô Josôpp; ô ättsômm änn va å Davids hus ô xläkt, for änn frå stan Nasarê i Gällilen ôpp tä Davids sta, sômm hett Bettlehêmm, i Juden,
5. fôr tä lätt skattskrev sä lag ve Maria, si trolôvô, sômm va havôndê.
6. Mä dômm va där, kamm tia, då o skull fö.
7. Ô o född ettärunnjên sänn, enn sôn, ô linnd änn ô la änn ti e krôbbâ, fôr ä fanns innt rômm a dômm på hårrbrä.
8. I summu trakkt va då nôrä hölar utâ löta ô va vas ômm nåtta på kritturskôccên.
9. Då stog enn Hârrns ännjil främmave dômm, ô Hârrns härlighet kriññskan dômm; ô dômm varrt gâli râlösä.
10. Mên ännjiln sa a dômm: "Vär innt râlösä. Si, je bô er e stor likkâ, sômm skâ vefarôs ällt fôlcä.
11. Fôr idag a enn Frällsâr vôrrt född a er i Davids sta, ô hân e Mëssias, Hârrn.
12. Ô dätta skâ vär tekknä a er: I skâ hitt ett nifött ban, sômm ligg linndâ ti e krôbbâ."
13. I hä summu sågs där ve ännjiln enn stor hop å ho himmêlskâ härskara, ô dômm lôv Gu ô sa:
14. "Ärä a Gu i höjjda ô fre på på jola, ve männiqôr tä hôrrê änn a hôg!"
15. Når sô äññlar add fir frå hölar ôpp pi himmiln, så dässä a hôlearä: "Lätt ôss nu gå dita Bettlehêmm ô si hä sômm där a qett, ô sômm Hârrn a talt ômm fôr ôss."
16. Ô dômm qinnd sä iväg dit ô fann Maria ô Josôpp, ô banê sômm låg ti krôbba.
17. Ô då dômm add sitt ä, tald dômm ômm hônn sômm add vôrrt saggt a dômm ômm dätta ban.
18. Ô ällê sômm hörd ä fôunndêr sä ivir hônn hölar tald ômm fôr dômm.
19. Männ Maria jömmd sä ô funndêr på ällt dätta i sätt järrtâ.
20. Ô hölar vännd att ô prist ô lôv Gu fôr ällt hônn dômm add fått hört ô sitt, ällenns sômm hä add vôrrt dômm saggt. Lukas 2:1-20

